

19de jaargang 1999 nr. 3

Mededelingen Heemkundige Kring
Groot-Haaltert - 3-maandelijks
ledenblad

Redactie:

Diepeweg, 15 9450 Haaltert

19de jaargang 1999 - nr 3

Erevoorzitter:

Veearts Robert Lievens

Voorzitter:

Willy De Loose
' 053/83.08.81

Secretaris:

Geert Boelaert
Droeskouter, 12 - 9450 Haaltert
' 053/83.30.86

Bestuursleden:

Denderhoutem:
Edgard Huylebroek

Haaltert:
Marc De Moyer
John Scheerlinck

Heldergem:
Roger De Troyer
William Minnaert

Kerksken:
Joris De Kegel

Documentatiecentrum:

Warandegebouw Sint-Goriksplein 17
9450 Haaltert

Ruiladres:

Diepeweg 15, 9450 Haaltert

Lidmaatschap: 250 Fr.
Steunend Lid: min. 300 Fr.

Rek. nr. 439-5083061-63
Heemkundige Kring Groot Haaltert

Email: heemkringhaaltert@altavista.net

Website: [http://myplace.to.be/
heemkringhaaltert/](http://myplace.to.be/heemkringhaaltert/)

Elke auteur is verantwoordelijk voor zijn/haar teksten.
Teksten mogen overgenomen worden, mits bronvermelding

Retro-Kerksken (tentoonstelling-video) ligt bij vele Kerkskenaren nog vers in het geheugen. Met genoeg kunnen wij het derde luik **'Kerksken, de wereld in een dorp'**, een bijdrage tot de geschiedenis van Kerksken aanbieden.

Onze voorzitter, Willy De Loose en bestuurslid Joris De Kegel onderzochten de laatste maanden talrijke archivalia en contacteerden verscheidene informanten.

Het resultaat is een monografie van ruim 400 pagina's opgesmukt met talrijke illustraties.

Zonder noemenswaardige PC- en andere problemen zal het boek voorgesteld worden op de Allerheiligententoonstelling van de plaatselijke Df-afdeling in zaal Korlick.

De lezer kan speuren naar het dorpsverleden in verschillende delen: Kerksken in het feodale systeem, de toponymie, het kerkelijk gebeuren, de politieke situatie, de sociaal-economische evolutie, het onderwijs, het verenigingsleven, merkwaardige figuren en dorstig Kerksken.

Het bestuur van de HK wil langs deze weg iedereen van harte bedanken voor de positieve en enthousiaste medewerking, inzonderheid Paul Temmerman, Julien De Vuyst, Marc De Moyer, Robert Welleman voor hun bijdragen en Rudi De Koker en Herwig Agneessens voor de tekstcorrecties. Onze dank gaat eveneens naar de fotostudio's Marcel De Rijck en Robert De Cock, naar de persfotografen Hendrik De Schrijver, Patrick De Spiegelaere en William De Geyter, ACL Brussel, AMSAB Gent en naar de liefhebbersfotografen voor het gebruik van hun beeldmateriaal.

Vóórintekenen kan tot 1 oktober via rekeningnr. 035-3264054-45 van HK Haaltert à 1300BEF (of contant in ASLK kantoor, Driehoekstraat 40 Kerksken)

Bij verzending +150fr.

De voorintekenaars worden in het boek vermeld.

Na 1 oktober tot 1 november en op de DF-tentoonstelling (30, 31/10 en 1/11 van 14-20u) eveneens à 1300BEF. Het boek kan afgehaald worden op de tentoonstelling.

Vanaf 2 november 1999, indien nog voorradig, in de plaatselijke boekhandels Gees en Scheerlinck à 1500BEF.

Op de tentoonstelling eveneens beschikbaar: bijgewerkte uitgave van 'Gezinsreconstructie van Kerksken' door John Scheerlinck

HAALTERT POLITIEKE PERIKELEN IN 1946

Onlangs ontdekten wij een kopie van het verslag (1) van de eerste gemeenteraad na de verkiezingen van 24 november 1946.

Het navolgend werd opgemaakt door een verslaggever van de 'Kristen Werkliedenpartij' die zich samen met de katholieke schepenen Arthur Vanderburght opposiet opstelden tegen over de traditionele katholieken (lijst de Sadeleer).

Dit proza sluit aan bij pagina 201 e.v. in 'Haaltert, politieke geschiedenis' (2)

"Gemeenteraadszitting van 11 februari 1947

Den Heer Baron de Sadeleer opende met een Vlaamsche welsprekendheid Hem eigen, de vergadering en heette ons welkom.

Den heer secretaris gaf lezing van de beslissing van de Bestendige deputatie waarbij de verkiezing van 24 november 1946 goedgekeurd werd. Hierna volgde de gebruikelijk eedaflegging van de nieuwe verkozenen.

Nu volgde de grote slag: verkiezing der schepenen.

Raadslid Van der Meulen vroeg of er geen kandidaten moesten voorgesteld worden. Daar dit niet in de wet voorzien is stelde de voorzitter dan ook geen kandidaten (van de oppositiepartijen) voor.

Voor het eerste schepenenambt werd Raymond Deleenheer voorgedragen door de Sadeleer, Meganck, Cortvrindt en De Loof. A. Vanderburght kreeg de steun van De Meyer, Braeckman en Roelandt.

De tweede schepenen H. Meganck werd gesteund door de Sadeleer, Deleenheer, Cortvrindt en De Loof. Jules De Meyer kreeg de stem van Vanderburght, Braeckman en Roelandt.

In beide stembeurten stemden de socialisten op onbegrijpelijke wijze blanco.

De voorzitter wou hierop de vergadering sluiten met de hoop uit te drukken, dat wij in volledige samenwerking de belangen van de gemeente zullen verdedigen.

De Heer Vanderburght nam het woord om den Heer Baron er op te wijzen dat die belangen op deze eerste bijeenkomst reeds met de voeten getreden werden, dat al wie democraat is wil denken en handelen absoluut moest geweerd worden, dat de volkswil door hun politiek van onderkruiperij volledig genegeerd werd en dat er met de werklieden geen rekening gehouden is. Van der Meulen sloot zich aan bij deze woorden en hekelde opnieuw de manier waarop tot de verkiezing der schepenen overgegaan werd.

De Meyer verklaarde namens de 'Kristene werklieden' rekening te zullen houden met het door den Baron gesteld veto: nooit met hem te willen besturen. Hij verklaarde zich dan ook in de oppositie.

Schepenen Deleenheer stelde voor de aanstellingsbrief te ondertekenen voor de Sadeleer als burgemeester. De oppositie verliet de zaal.

De verslaggever gaf ook enkele nabeschouwingen.

- 1 Dank zij de twee knikkende knickers, Cortvrindt en De Loof, kunnen die Heeren hun spelletje voortspelen.
- 2 Dank zij de houding der socialisten (onthouden was stemmen voor die Heeren), kunnen ze het nog wat verder rekken.
- 3 Dank zij de twee knickers en de socialisten werd den Heer Vanderburght, met zijn meer dan 650 naamstemmen aan de deur gewipt.

Aan de bevolking:

De overwinningsroes was zo groot, dat de fijne heren, met den burgemeester en de eerste schepenen aan het hoofd tot 2 uren 's nachts bij Van Damme, soc. Gemeenteraadslid, hun overwinning overgoten hebben met meerdere glazen Bergenbier. De socialisten zijn overladen met beloften om met hen te willen meedoen. Oordele wie kan. (nvdr: enkele uren voor de vergadering kregen de socialistische kandidaten nog een bezoek van baron de Sadeleer)

Aan de Kristen Werklieden:

Tegen onzen voorzitter is het veto gesteld: met hem niet te willen samenwerken. Wij staan echter zuiver in ons schoenen en zullen het blijven. Blijf trouw aan uw organisatie.

Aan de heren Burgemeester en schepenen:

1-Waarom werd Vanderburght uit het college geweerd?

2- Waarom werd tegen De Meyer het veto gesteld?

Langs deze weg verlangen wij antwoord op deze twee vragen.

1 "Mijne Heren we staan in de oppositie".

(laatste zin onleesbaar)

Willy De Loose

1- Gestencileerd verslag, niet getekend

2- DE LOOSE W., Bijdrage tot de politieke en sociale geschiedenis van Haaltert, 1830-1976, HK 1995

Het documentatiecentrum gehuisvest in het Warandegebouw, Sint-Goriksplein 9450 Haaltert

Twee jaar geleden werd het documentatiecentrum ingericht in de lokalen van Huize Glorieux. Wij danken de Eerwaarde Zusters oprecht voor het sympathieke onthaal dat wij steeds mochten genieten.

Onze dank gaat eveneens naar het College van Burgemeester en Schepenen die de toelating gaf de kelderlokalen van het Warandehuis te gebruiken voor het archief en het documentatiecentrum van de Heemkundige Kring. Inzonderheid gaat onze erkentelijkheid naar Schepen Wim Allaer, die zich speciaal inzette om dit project te verwezenlijken.

Het documentatiecentrum is open elke 1ste zondag van de maand (uitgezonderd juli en augustus) van 10 tot 12u. Door de meer centrale ligging hopen wij nog meer geïnteresseerden te mogen verwelkomen en in de mate van het mogelijke te kunnen helpen bij hun opzoekingen

DOOD EN BEGRAVEN

Kwam er bij de Germaanse volkeren iemand te overlijden, dan was het de gewoonte drie maaltijden aan te bieden aan de familie: de derde, de zevende en de dertigste dag na het gebeuren. Het Consilie van Leptine in 734 veroordeelde die praktijken, maar het gebruik werd behouden. Keizer Karel kon dit gebruik een kerkelijk tintje geven. Hij liet de maaltijden toe, maar verplichtte dat die zouden vooraf gegaan worden door mis-sen en gebeden voor de overledenen.

De drie vaste perioden voor de dodenmalen verdwenen in de loop der tijden. Toch hield een gebruik nog stand tot het begin van deze eeuw. Er bestond nog steeds een maaltijd, enkele weken en zelfs maanden na de uitvaart en er was eveneens een 'tegoed' voor de burenen. Het geld dat destijds bij de begrafenissen door welstellende burgers aan de burenen uitgedeeld werd was een overblijfsel van 'het zoenoffer der Germanen'.

Wie herinnert zich nog de gebruiken bij een afsterven pakweg enkele decennia geleden? Een gezellige babbel met Maria Segers- Van Vaerenbergh gaf ons een beeld hoe het toen gebeurde en bevestigde dat in een tijdspanne van 50 jaar veel gebruiken rond 'dood en begraven' verdwenen zijn.

De 'berechting' van een ernstige zieke heet nu H. Oliesel of sacrament van de zieken en gebeurt meestal in alle stilte. Eertijds werd de pastoor door burenen of familieleden verwittigd en die trok op stap begeleid door misdienaar en/of koster. Ze droegen een kaars of een 'flambee' mee en lieten een belletje regelmatig rinkelen. Bij die klank kwamen de mensen naar buiten, om op straat even te bidden en daarna te bespreken wie er wel zo erg aan toe was.

Een overledene werd thuis opgebaard of 'afgelegd' terwijl de dood nu weggemoffeld wordt in een mortuarium. Een begrafenisonder-nemer neemt alle taken op zich waar de familie vroeger zelf moest of mocht voor instaan. Enkel de meest directe familie werd verwittigd, anderen kregen een doodsbericht. Enkele generaties geleden ging een buur, meestal een buurvrouw, zoveel mogelijk mensen uitnodigen voor rozenkrans en uitvaart. Een sterfhuis kreeg de tekenen van de dood: de luiken werden gesloten en het processiekruis werd aan de gevel geplaatst. Reeds langer verdwenen, is het gebruik om voor de deur een paar bakstenen gekruist op elkaar te leggen boven wat stro of bukstakjes (palmeïe). Oscar Roelandt (Nelens Ooskaar) heeft jarenlang dat 'doodskruis' naar de plaats van bestemming gebracht en onderweg moest hij steeds tekst en uitleg geven. Hij reed ook met de doodskoets van Bael, maar het waren de burenen die de lijk-kist tot bij de koets, in de kerk en tot bij het graf droegen. Die 'draggers' werden door de nabestaanden uitgenodigd om op de terugweg in bijna alle herbergen (en dat waren er toen nogal wat) iets te gaan drinken. Hierdoor werd de terugweg dikwijls lastiger maar toch minder droevig.

Doodskisten werden uiteraard door de plaatselijke schrijnwerker in elkaar getimmerd. Ook daarover bestaan minder eerbiedige anekdotes. Toen Albert Seminck (Watervoor) met een helper op weg was om de overledene te 'lichteren' droegen ze samen de kist op hun schouders. Albert vond de kist nogal zwaar voor de prijs die hij berekend had en de helper bevestigde dat gevoel, dus werd de prijs met 50fr verhoogd. Een eind verder volgde dezelfde bedenking met hetzelfde besluit.

Voor ze het sterfhuis bereikten was de kist een heel stuk duurder. Albert timmerde ook doods-kisten en presteerde het per fiets met een kist (maar dan wel uit populierenhout) op de schou-der de Achterstraat af te bollen. Bij een 'lichtering' had hij ook eens een helper mee die zijn klak in de kist viel net toen het lichaam erin gelegd werd. De man durfde zijn pet er niet uit te nemen en Albert vertikte het te doen in zijn plaais. De kist werd dicht gespijkerd zodat de overledene de eeuwigheid inging met de pet van een ander.

Voor dit alles zijn beloop kreeg, hadden de kerk-klokken over dood geluid. Onze informante ver-telde dat ze ooit in de wachtzaal van Dokter De Graeve zat toen er geluid werd. Iemand die ook

op consultatie kwam, merkte op dat de overle-dene een vrouw was. Zij kon dit afleiden uit de manier van luiden. In 'Eigen aard' van Prof. Dr. Peeters staat dat voor een mannelijke afgestor-vene eerst de zware klok geluid werd gevolgd door de lichtere (de vrouwenklok), terwijl dat voor een overleden vrouw andersom was. Ook computergestuurd is luiden over dood herken-baar, maar of dat onderscheid er nog is?

Omer Van Cromphout

Onze dank voor schenkingen

Irene Verbeken, Kerksken, Henriette Bisback, Gerard Roelandt, Yvonne Van Durme, Cesarine De Schrijver, Liliane Van den Driessche, Albert De Neve allen van Heldergerm: doodsprentjes en andere archiefstukken.

DE GROTE OORLOG 1914-1918

Georges Souffreau, medewerker van 'De Vlaamse vereniging voor familiekunde, afd. Aalst' noteerde op 18 Belgische militaire begraafplaatsen in Vlaanderen de namen van ruim 300 gesneuvelden uit het Aalsterse (nr 1,2 en 3, 1999). Wij selecteerden de slachtoffers uit onze gemeenten.

De Panne, Kerkstraat

Oswald Hendrickx, sergeant, °Haaltert 6/9/1895, †1/3/1915 (graf A205)

Victor Van de Water, soldaat hulp troepen Genie, °Haaltert 26/10/1878, †1/4/1918 (graf D84)

Eduard Smet, soldaat 9de Linie, °Haaltert 18/12/1889, †18/3/1918 (graf K59)

Frans Groebens, soldaat 6de Genie, °Heldergem 22/8/1918, †16/4/1918 (graf D53)

Frans Biesbach, soldaat 7de Linieregiment, °Heldergem 17/3/1886, †1/10/1918 (graf C198)

Emiel Vonck, soldaat 4de regiment Jagers te voet, °Kerksken 24/4/1895, †3/6/1918 (graf 331)

Adinkerke (De Panne), Heldenweg

Edmond De Gendt, 1ste sergeant 8ste Linie regiment, °Denderhoutem 15/4/1894, †15/6/1915 (graf 776)

Achiel De Pauw, soldaat 12de Linieregiment, °Denderhoutem 26/9/1893, †28/6/1917 (graf 965)

Frans Hunninck, soldaat oorlogsvrijwilliger 2de bataljon granaatslingers, °Haaltert 25/6/1891, †5/5/1916 (graf 1432)

Prosper Schockaert, soldaat 9de Linieregiment, °Haaltert 12/3/1887, †13/5/1915 (graf 292)

Hoogstade (Alveringen), Brouwerijstraat

Frans De Mol, brankardier 4de Genieregiment, °Haaltert 25/2/1888, †19/12/1917 (graf 630)

Frans De Mol (Broeder Frederik Victor) was broeder bij de Christelijke Scholen en leraar in de jongensschool in Basel. Op zijn doodsprentje staat 20/10/1917 vermeld als sterfdatum.

Houthulst, Poelkapellestraat

Remi Provost, soldaat 14de Linie, °Haaltert 7/4/1891, †7/10/1918 (graf E-1341)

Hector Pevernagie, soldaat 11de Linie, °Heldergem 25/7/1893, †14/10/1918 (graf A1-1089)

Oeren (Alveringen), Oerenstraat

Theodoor De Dier, soldaat 5de Jagers te voet, °Denderhoutem 21/8/1894, †7/3/1918 (graf 516)

Westvleteren, St. Maartensstraat

Aloysius Muylaert, soldaat oorlogsvrijwilliger, 20ste Linie, °Denderhoutem 2/6/1886, †17/5/1918 (graf 948)

Halen (Liniestraat)

Amedeus Braem, soldaat 1ste regiment Gidsen,
°Haaltert 24/5/1893, †17/8/1914

Assebroek (Brugge), Kleine Kerkhof- straat

Nicolaus De Troyer, soldaat 9de regiment Artil-
lerie, °Denderhoutem 18/2/1897, †4/11/1918
(graf 405)

Alfons Desmedt, soldaat 13de regiment Artille-
rie, °Haaltert 11/12/1886, †20/11/1918 (graf
329)

Zomergem, Kerkhofstraat

Edmond Van Nerom, soldaat 12de regiment Ar-
tillerie, °Denderhoutem 11/1/1893,
†1/11/1918

Pieter Steenhout, soldaat 16de Linieregiment,
°Haaltert 8/11/1886, †31/10/1918

Broekburg (Fr. Bourbourg), Noorderde- partement, Gemeentelijke begraaf- plaats

Alfons Callebaut, soldaat 1ste regiment Karabi-
niers, °Kerksken 3/9/1894, †1/12/1918

Voor de tentoonstelling

zoeken wij: foto's (± 1930 à 1976); filmopnamen van Haaltertse gebeurtenissen; interessante documenten - (Info: 83.08.81)

STAAT VAN HET PASTOREEL BEZIT TE HELDERGEM IN 1787

In Helderghem stond pastoor Guilielmus Beijer in voor de opmaak van de inventaris van bzingen en tevens daaruit voortspruitende inkomsten. Uit zijn 'lijst' blijkt duidelijk dat het enigzins met tegenzin gebeurde meer zelfs dan bij zijn confraters, want bij bepaalde items was hij zeer summier. Alhoewel het verplicht was in de voorschriften geeft hij niet altijd de juiste ligging van de gronden zodat sommige toponiemen ons daardoor ontgaan. Van andere is de opbrengst afgestaan aan de Sint-Adriaansabdij van Geraardsbergen en vermeldt hij de partijen zonder hun respectievelijke opbrengst, die hij op andere plaatsen tot het strikt minimum herleidt.

Pastoor Beijer was afkomstig van Leuven en werd op 18 december 1767 in Mechelen priester gewijd. Op 7 juni 1773 werd hij pastoor in Helderghem. Op 11 mei 1789 werd hij kanunnik benoemd aan de Sint-Donaats kathedraal te Brugge.

Hij begint de aangifte op basis van een archiefstuk dat zich toen in de pastorie bevond. Het behelst een "wettelijke verpachtinge" uit 1666 en is opgesteld door toenmalig pastoor Vits. Volgens die pastoor ging het om "thiende en merckelijke curegoederen". Die overeenkomst vermeldt een tiende, die de pastorie heft naast die van de grote tiendeheffers, wat neerkomt op het derde deel van de gehele tiende. Verder geeft hij een omstandige omschrijving van de inkomsten, die echter naar de abdij van Geraardsbergen, als tiendeheffer, gaan. Dit is één van de redenen waarom zo weinig overblijft voor pastoor Beijer.

De pastoor beschikte over een 'pastoreel huys' dat echter aan de abdij van Sint-Adriaan toebe-

hoorde. Die moest dan instaan voor het onderhoud van haar eigendom en had bijgevolg "den last van het maecken ende noodighe reparatien". Aan de woonst was een hof van 72 roeden land verbonden "waer voor den pastor voor settinge ofte lants in gratie sjaerlijckx betaelt 2 gulden 2 stuivers en 1 oord."

Ondanks het feit dat de pastoor geen inkomsten heeft van de verpachte gronden aangezien zij aan de Geraardsbergse abdij behoren, moet hij toch alle partijen in zijn aangifte vermelden: "bevinde in de bovengemelde wettelijcke verpachtinghe van de cure goederen van de pastorie van Helderghem den inhoudt als volgt:

-eerst een partije meersch genaemt den langen meersch groot vier daghwanten ende vijftigh roeden ofte daer omtrent.

-Item drij bunders landt etc.

-Item noch een daghwant twee roeden meersch in de haelteringhe meersch.

-Item vier en veertigh roeden meersch in de kercke meersch.

-Item de priestevager genaemt, dan de groote met haegen en hecken, volgens de laeste metinghe een daghwant twaelf roeden.

-Item sestigh roeden landts geleghen op het klein wijvelt.

Volgens de landboeken van Zonnegem en Mere lagen in deze gemeenten eigendommen van de cure van Helderghem. Het ging om 137,5 roeden in de eerste parochie en een half bunder land in de tweede, maar de localisering wordt niet aangegeven. Pastoor Beyer besluit deze rubriek met een totaal-opgave van de pastorale goederen die "bestaen in vijf bunders, hondert neghen roeden en half ende een bunder hondert ses en neg-

hentigh roeden meersch ofte wyde, altemael aen de abdie van Sinte Adriaen tot Geeraertsberghen afgestaen."

Een niet onaardig bedrag ontvangt de pastoor uit zijn 'stoolrechten'. Die zijn echter sterk afhankelijk van de bevolkingsevolutie i.v.m. de kerkelijke activiteiten. Vandaar dat ze beschouwd worden als 'casuele inkomsten' en bijgevolg van jaar tot jaar sterk kunnen verschillen. Van deze ontvangsten moest de pastoor bovendien telkens één derde aan de koster betalen, wat Beijer uitdrukkelijk in zijn aangifte vermeldt om zijn werkelijk inkomen te rechtvaardigen.

Van een doop trok de pastoor zes en de koster drie stuivers. Hij rekende op een gemiddelde van 25 dopen per jaar wat voor hem resulteerde in een bedrag van zeven gulden en tien stuivers terwijl de koster elk jaar drie gulden en vijftien stuivers opstreek. E.H. Beyer ontving de helft van voornoemde som "voor het inhaelen der kraemvrouwen als sij hunnen kerckganck doen". Dit was een aangelegenheid uitsluitend voor de pastoor zodat de koster niet hoefde betaald te worden. Dit werd enigszins gecompenseerd door de huwelijken, ook al waren er dat maar een zevental gemiddeld per jaar. Van elk paar dat hij in de echt verbond ontving de pastoor 48 en de koster 24 stuivers.

Voor de begrafenissen maakte de Heldergermse pastoor een onderscheid tussen kinderen en volwassenen om reden dat een kinderbegrafenis tot een lijkdienst beperkt bleef terwijl er bij de ouden eventueel missen aan toegevoegd werden. Voor de dienst van een kind trok de pastoor twaalf stuivers en de koster zes. Daarbij rekende hij op een gemiddeld van tien kindersterften per jaar wat hem een honorarium van zes gulden opleverde terwijl de koster drie gulden ontving. Anders was het gesteld voor de volwassenen: "Voor het begraven ende uijtvaerden van bejaerde personen, de welcke jaerlijckx op neghen in het getal gerekent worden, gerekent op middelbaere

uijtvaerden, waer voor drij missen gesongen worden ende op het uijtvaert het geheel officie der overledenen, treckt den pastoor acht guldens ende den coster vier guldens, dus voor den pastoor 72 guldens en voor den coster 36 guldens."

Voor de pastoor was er nog een extraatje voorzien uit de offerschaal tijdens de begrafenissen en de namissen. Een juist bedrag kon hij evenwel niet opgeven want hij had "geene notitie gehouden" van dergelijke opbrengsten, die hij "naer gissinghe" op vijf gulden schatte.

Fondaties spijzen de curekas.

De leefbaarheid van de pastoors uit de 18de eeuw was sterk afhankelijk van de omvang en de eigendommen of heffingen van de cure in kwestie. Deze van Heldergermse behoorde tot de relatief kleine curen op financieel vlak, niet alleen door het klein aantal zielen maar mede door het feit dat de Sint-Adriaansabdij van Geraardsbergen als grote tiendeheffer optrad waardoor de pastorele inkomsten fel naar beneden gedrukt werden.

Gelukkig beschikte pastoor Beijer over een bijkomend inkomen uit fondaties, die aan zijn levensonderhoud een meer kleurrijke vorm gaven. De pastoor moest echter als wederdienst missen, loven en jaargetijden celebreren, hetzij gelezen en/of gezongen. Een belangrijke fondatie was die van een paar voorgangers o.a. van gewezen pastoor Matthias Lemmens "tot laste van den armen met eene somme van hondert vijf en twintigh ponden wisselgelt op de provincie oost vlaenderen, waer voor den armen jaerlijckx treckt van croysen neghen en twintigh guldens courant gelt; voor den eerw. Heer Lemmens moeten jaerlijckx gedaen worden thien donderdagsche loven met benedictie waer voor den pastoor treckt thien stuyvers ende den coster vijf stuyvers voor ieder, en elf gesongen donderdagsche missen met benedictie waer voor den pastoor treckt eenen gulden ende den coster thien stuyvers.

De fondatie van den Eerw. Heer Joannes Francis-

cus van Poucke, den welcken voor den armen beset heeft eene somme van duysent guldens wisselgelt met last van de fondatie te exonereren, welke somme beste was maer olanghs is afgeleijt; den last van de fondatie is van vijf en twintigh donderdagsche loven met benedictie waer voor aen den pastoor moet betaelt worden acht stuyvers voor ieder lof ende aen den coster vier; item een jaergeteijde met eenen nocturnus ende lauden waer voor aen den pastoor betaelt wort jaerlijkckx dertigh stuyvers ende aen den coster vijffthien stuyvers."

Ook uit het volgende blijkt dat heel wat sommen geld geschonken werden aan "den armen" a.h. w. om een plaats in de hemel af te kopen. Toch moet gezegd dat het principe "tot lafenis van de ziel" ten goede kwam aan de H.Geesttafel, meestal de enige inrichting die zich om het lot van de overwegend hongerige bevolking bekommerde.

Gerardus Antheunis wilde zijn hemel verdienen met een jaargeteijde waarvoor de pastoor één gulden en de koster tien stuivers ontvingen. Maar 37 gelezen missen "tot last van het Capittel" brachten vijftien gulden op. In zijn lijst vermeldde de pastoor nog een "gesongen jaergeteijde voor den Eerw. Heer Michael de Neus met eenen nocturnus en lauden", waarvoor de pastoor één gulden en tien stuivers trok en de koster zoals afgesproken de helft. Een zelfde bedrag werd betaald voor een "gesongen jaergeteijde van den Eerw. Heer Carolus Corbisier met eenen nocturnus ende lauden tot laste van den armen van Helderghem". Ook E.H. Judocus Vonck bedacht zich met een jaargeteijde voor slechts acht stuivers en de pastoor zelf wilde zijn zieleheil verzekeren met "seven gelesene jaergeteijden tot last van den armen van Helderghem."

Verder haalde de pastoor nog baten uit andere jaargetijden en gezongen missen:

-Item voor drij gesongen jaergeteijden, een voor Egidius Buijse, eene voor sijne hujsvrouw Joan-

na Petronella Rollier, een voor hunne dochter Joanna Buijse, beset op een daghwant landt genaemt de heijde binnen de parochie van Helderghem tot laste van hunnen soon Pieter Joannes Buijse pachter tot Helderghem voor den pastoor eenen gulden ende voor den coster thien stuiivers.

-Item worden jaerlijkckx gesongen twee missen, een den dagh naer den feestdagh van de H. Barbara ende een naer den feestdagh van de vereffinge van haere reliquien welke missen worden betaelt uijt den offer van de H.Barbara; voor den pastoor twee en voor de coster één gulden.

-Item worden sjaers twaelf missen gesongen ende twaelf loven de eerste maendaghen van de maent, waer voor sondaghs in de verspers en maendaghs in de misse de schaele wort uijtgedraeghen om uijt den ontfranck die diensten te betaelen, waer voor aen den pastoor voor misse ende lof betaelt wort ses en twintigh stuiivers voor ider ende aen den coster derthien.

-De vaste ende casuele jaerlijcksche onderstanden, de stooelrechten, offeranden ende andere vrijwillighe ofte gewoonelijcke retributoien samen met een competentie van vijf hondert vijftigh guldens, de inkomsten van geheel mijn pastorije kommen belooppen tot de somme van 725 guldens en 14 stuiivers.

Hierna ondertekent de pastoor zijn declaratie, "die hij waerachtigh en nauwkeurigh in alle haere pointe ende artickelen" opgesteld heeft. Ter informatie en vooral om problemen met de overheid te vermijden verantwoordt hij zich over oude verpachtingen van 'kercke goederen' waarvan een kerktiende zou moeten bestaan maar er in werkelijkheid niet is, aangezien ze in het bezit gekomen is van de grote tiendeheffer, maar op welke wijze is hem onbekend.

De kerk van Helderghem verpachtte één bunder en 18 roeden land, dat gelegen was "op een naebuerighe prochie haeltert genaemt" maar

daarnaast nog één bunder en 45 roeden land, 300 roeden bos en 7 roeden meers, alle in Helder gem gelegen. Deze gronden werden telkens voor zes jaar verpacht. Er was wel een voorwaarde aan verbonden, nl. "met last van op de verpachtinge eenen halven pacht wijngelt te betalen welcke pacht volgens de laeste rekeninghe bedraecht jaerlijckx tot de somme van 88 gulden en 8 stuivers. Het wijngelt van de ses laetste jaeren beloopt tot de somme van 42 gulden." Het totaal bedrag van de pachten beliep volgens pastoor Beijer 95 gulden en 9 stuivers.

Daarnaast trok de kerk ook nog een pot wijn of 9 stuivers en voor de "redemptie van een vat en drij vierlinghs raepsaedt" op verschillende partijen land trok de kerk 1 gulden en 2 oorden. De pastoor bleek niet geneigd om zijn lijst te detaileren want uit 'verscheydene diensten' trekt hij 7 gulden en 7 stuivers voor het leveren van was en nog eens 44 gulden "uijt de schaele de welcke sondaghs ende Heijlighendaghs wordt rontgedraeghen, ende offer van boter, broodt, vleesch, graen ende alles wat in de kercke geoffert wordt." Dit brengt hem aan een totaal van de onkomsten van de kerk op 148 gulden en 6 stuivers.

Ordinairen uijtgeef

De kerk heeft uiteraard ook onkosten, die jaerlijks beslisten over een boni of een mali. De pastoor trachtte – in alle eerlijkheid zoals dat heet de ontvangsten te minimaliseren om toch maar een klein overschot te moeten aangeven. Dit doet ons veronderstellen dat er in wezen op het vlak van belastingen niets veranderd is.

Zo moest de kerk één gulden betalen aan de pastoor voor "het haelen van het Chrisma naer Aelst twee mijlen van sijne prochie, alwaer hij sijn tafel moet betaelen." Wij vermoeden hier dat de brave man geen notie had van afstanden want Aalst ligt toech heel wat verder verwijderd van Helder gem dan een drietal kilometer. Trouwens, hij was zo lang onderweg, dat hij in de stad

moest eten vooraleer terug te keren, op welke wijze zegt hij er niet bij.

Het jaarlijks bezoek van de deken kostte aan de kerk 15 stuivers en de uitgave van 20 gulden was bestemd voor "levering van missewijn ende communiebrood, wasschen van het kercke lijnwaet, schueren der ornamenten, wierooock enz." De kerk had ook administratiekosten voor o.a. de auditeuren en de griffier, evenals voor het celebreren van jaargetijden en voor het "tractement der paters Capucienen in de twee octaven van Sinte Barbara."

Dit betekent dat de kerk aan een 'ordinairen uijtgeef' komt van 44 gulden en 19 stuivers en 2 oorden, zodat er nog een jaarlijkse 'ontfanck restteert' van 97 gulden en 6 stuivers.

Tot slot voegt de Helder gemse pastoor nog een uitgebreide nota bij zijn aangifte om speciale onkosten te verantwoorden. In een eerste item vernemen we toch interessante gegevens over het toenmalig kerkgebouw. Verder belooft hij een spaarzaam beleid te voeren en steekt hij een beschuldigende vinger uit naar de Sint-Adriaansabdij van Geraardsbergen omwille van het nalaten hem financiële steun te verlenen.

"De kercke heeft in rekeninge van de jaeren 1779, 1780, 1781 en 1782 veele oncosten gedaen ter oorsaecke van het maecken van vier groote vensters in de kercke, van de mueren af te krabben ende te besetten, van witten en plafoneeren, van het maecken van portael ende oxael, van het coopen van biechtstoelen ende ornamenten, alles breeder in de voorseijde rekeninghen gespecificeert, soo dat sij de rekeninghe van de jaeren 1779 en 1780 te kort blijft de somme van 49 gulden en 6 stuivers.

In de rekeninghe van de jaeren 1781 en 1782 heeft de kerckmeester meer uijtgegeven dan ontfangen de somme van 14 gulden en 4 stuivers. De rekeninghen van 1783 en 1784 en 1785 moeten van desen somer gedaen worden.

Nota dat de kercke om haere schulden te beta-

len noch 200 guldens van den armen geleent, de welcke binnen een jaer a twee door eene groote spaersaemheijdt vermits de kercke nu wel in staet is, sullen wedergegeven worden. Nota, dat den grooten thiendeheffer geen duyt in alle die bekostigingen gegeven heeft.

Den ontfanck der kercke volgens de thien laeste rekeninghen wettelijkck gedaen in de vierschaere beloopt tot de somme van 2337 gulden en 5 stuijvers en 2 oorden.

Nota, in de rekeninghe van de jaeren 1781 en 1782 sijnder uijt den kercken Bosch voor 960 gulden boomen vercocht het welck de somme van thien jaeren merckelijck doet vergrooten. Den uytgeef der kercke volgens de rekeninghe

van de thien laetste jaeren beloopt tot de som van 2151 guldens en 1 styver en 3 oorden, dus nae balande is de boni 173 guldens en 3 stuyvers en 3 oorden."

Pastoor Beijer eindigt zijn 'declaratie' met dezelfde geijkte formule als voorgeschreven bij de aangiffelijsten, maar voegt er aan toe dat hij niet over een persoonlijke stempel of zegel beschikt..."hebbe ick eiijgenhandigh de tegenwoordighe affirmatie onderteekent maer gebruijcke geen cachet, desen 4 april 1787."

Julien De Vuyst

RA Gent, Fonds Raad van Vlaanderen, nr 31754

COSIUNS R. in 'Bijdrage tot de geschiedenis van Heldergerm', HK 1996, p. 196

Uit Haaltert

Om het godsdienstig leven te stimuleren en op peil te houden werden tal van genootschappen of confrérieën opgericht. De aangesloten leden betaalden maandelijks een kleine bijdrage in ruil voor één of meer missen voor hun zielezaligheid bij het afsterven. Wekelijks of maandelijks was er veelal een 'verplichte' kerkelijke activiteit, vb. elke 1ste vrijdag van de maand mis horen met communie.

In Haaltert werd het genootschap van het H. Hart opgericht in 1868 door pastoor Karel Jozef Verschelden. In 1903 werd de zieltogende confrerie opnieuw leven ingeblazen door de actieve pastoor Eugeen De Pessemier. Regelmatig verspreidde hij gedenkprentjes met vermelding van de overleden leden. Hierna een paar exemplaren uit 1914-15 en 1941-42

Willy De Loose

BELOF EN

ten voordeele der ver arders van het
H. Hart van Jesus.

1. Ik zal hun al de genaden geven die zij noodig hebben in hunnen staat.
2. Ik zal den vrede in bunne buisgezinnen stellen.
3. Ik zal ze vertroosten in bunne droefheden.
4. Ik zal hun een verzekerde toevlucht zijn in het leven en bijzonderlijk in de ure der dood.
5. Ik zal overvloedige zegeningen zenden over al bunne ondernemingen.
6. De sondaars zullen in mijn Hart den oorsprong en den oneroedigen oecaan vinden der barmhertigheid.
7. De lauwe zielen zullen vurig worden.
8. De vurige zielen zullen spoedigen vooruitgang doen in de volmaaktheid.
9. Ik zal de huizen zegenen waar het beeld van mijn Hart zal geplant en vereerd zijn.
10. Ik zal aan de priesters de gracie geven de versteen-de herten t raken.
11. Degene die deze godvruchtigheid zullen verspreiden zullen kunnen naam in myn Hart geschreven hebben en hy zal er nooit uitgedaan worden.
12. Aan allen die negen eerste vrijdagen der maand achtereevolgend te communie gaan, verleen ik de eind-genade der dootverdrigheid; in uingende en zullen zij niet sterwen, nach zonder de laatste HH. Sacramenten.

LEZEN — BEWAREN — HERLEZEN
bijzonderlijk na de H. Communie den ten Vrijdag
der maand.

Haeltert, dr. A. Redant-Allemant.

CONFRERIE

VAN HET

H. HART VAN JESUS

INGERICHT TE HAELTERT.

Overleden Confrerie H. Hart :

— 1941 —

1. Maria Van Cromphaut	23 - 6
2. Gustaaf Welleman	2 - 7
3. Frans Scheerlinck	9 - 7
4. Joseph Matthijs	12 - 7
5. Melanie De Pauw	3 - 8
6. Valentine Braem	26 - 8
7. Elisa De Graeve	4 - 9
8. Mathilde Sterck	14 - 9
9. Rosalie Callebaut	19 - 9
10. Leontine V Schelvergem	21 - 9
11. Gilbert De Loof	18 - 10
12. Marie Standaert	12 - 11
13. Romain Beckman	18 - 11
14. Kamiel Arys (Nieuwk.)	2 - 12

15. Frans Van Wesemael	7 - 12
16. Marie De Schrijver	in 1941

— 1942 —

17. Benoît Scheerlinck	8 - 11
18. Remi De Pauw	31 - 11
19. Philemon De Schrijver	8 - 12
20. Frans De Schutter	18 - 12
21. Petrus Van Durme	4 - 3
22. Adelaïde Lievens	10 - 3
23. Kamiel Van Boven	25 - 3
24. Celestine Oitoy	1 - 4
25. Joseph De Bruyn	22 - 4
26. Marie Hoebbeck	11 - 4
27. Charles Lauweroy	29 - 4
28. Maria Coppens	26 - 5

Het is een heilig en zalig gedacht voort de overledenen te bidden opdat zij van hunne zonden ontslagen worden.

De leden der confrerie worden verzocht de zielen van hunne beminde medebroeders en medezusters in hunne gebeden indachtig te willen zijn.

— 1914 —

1 Anna De Smet	overleden	25 Juni
2 Marie Sterck	"	28 "
3 Frederica De Meyer	"	2 Juli
4 Fidelis Goens	"	21 "
5 Theresia Braem	"	6 Oogst
6 We Jan De Knibber	"	14 "
7 Benoît Van Caackenbergh	"	31 October
8 Kamiel Machtelinckx	"	1 November
9 Irma Sterck	"	10 "
10 We Frans Redant	"	14 "
11 We Leo De Rouck	"	28 "
12 Dorothea Touriany	"	5 December
13 Charles-Louis Coppens	"	5 "
14 Frans Meert	"	11 "
15 Eveline Schandevyl	"	16 "
16 Nathalie Van de Velde	"	31 "

— 1915 —

17. Philomena De Schryver	overleden	8 Januari
18. Benoît Raes	"	10 "
19. Domien Vyverman	"	8 Februari
20. Theresia Hendrickx	"	2 Maart
21. Alfons De Smet	"	4 "
22. Delphine Van den Berghe	"	6 April
23. Stephanie Mons	"	8 "
24. Frans Roslandt	"	18 "
25. Frans Allaer	"	5 Mei
26. Frans Grootvriendt	"	1 Juni

H. Hert van Jesus, ontferm U hunner.

Heer, geef hun de eeuwige rust, dat het eeuwig licht hun verschijne, dat zij met U en door U in vrede rusten, Amen.

HET BUREAU VAN WELDADIGHEID DENDERHOUTEM 1821

Op 16 oktober 1821 "vertoonen met alle eerbied, de bestieren van het Bureau van Weldaedigheyd der gemeynte van Denderhautem" een brief naar 'de Heeren Gedeputeerde Staeten der Provincie van oost-vlaenderen' met de vraag gronden die gebruikt worden door onrechtmatige eigenaars in hun bezit te krijgen. Zij verklaarden dat de domeinen 'verborgene goederen' waren en volgens de wetten van 4 Ventose jaar IX (23 februari 1803) en het Besluit van 17 april 1817 willen zij die gronden van "hunnen bureau reclameren ende inbezitstelling der zelve vraegen". Het bureau had 'ontdekt' dat vier eigenaars zich gronden hadden toegeëigend afkomstig van kerkelijke instellingen. Het bureau meldde:

- 1-Dat Alexander Antheunis, landbouwer te Denderhoutem "aentreckt ende gebruykt" een partij zaai-land, gelegen te Denderhoutem op het Hoeyvelt, "groot ses en zestig roeden oude locaele maete ofte twintig perchen dertig ellen." Het stuk "paalde oost aan de weduwe De Sadeleer, suyt Dominicus De Bruyn, west Franciscus De Pelsemaeker en noort Franciscus Goubert en Petrus Eeman, afkomstig van de gewezen Capelle van Beytsenbroek".
- 2-Dat de erfgenamen van Livinus Elskens, landbouwer te Outer "aentrecken ende gebruyken eene partij zaeyland, gelegen te Denderhautem ter plaetse geseyt Schullentop met bijnaem Hemelryck, groot dry en seventig roeden oude maeten ofte acht en twintig perchen drij en zestig ellen paelende oost Domien Scheerlinck, suyt Adriaen Van de Perre, west Livinus Elskens en noort den wegel, afkomstig van de gewezen abdije van de kerk Cornelis en Cyprianus tot Ninove."
- 3-Dat Christiaen Steppe, lanbouwer te Denderhoutem "aentreckt ende gebruykt eene partij saeyland gelegen tot denderhautem omtrent den Boom, groot acht en vijftig roeden en alf ofte achtiën perchen paelende oost de weduwe de Sadeleer, zuyd de weduwe Schandevijl, west Bernard De Pril en noort den wegel, afkomstig van het voordezen be-

nefitie van Sinte Nicolaus tot Denderhautem."

4-Dat Joannes D'Herde, landbouwer te Denderhoutem "aentreckt ende gebruykt eene partij saeyland gelegen tot Denderhautem ter plaetse geseyt den Soetenhoek; groot hondertsestien roeden oude maete of vijf en dertig nieuwe roeden, paelende oost Judocus Eeman, zyut Livinus De Schepper ende kinderen Frans Praet, west Adrianne De Goet en noort Joannes De Dier als gebruyker, afkomstig van het Capittel van Sinte Merten tot Aelst."

Het verzoekschrift eindigt met de slotzin "T' is de Gratie" en werd getekend door de leden van het bureau : Voorzitter De Winter, C. Van den Eynde, B. Brijs, L. Goossens, J-B De Conseth en J.B Kieckens.

Op 1 augustus 1822 ontvangt de voorzitter een positief antwoord.

"Wij Willem, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van Luxemburg, enz., enz., enz.

Hebben goedgevonden en verstaan het bureau van Weldadigheid te Denderhautem in het bezit te stellen van de goederen verzameld in den nevens gaanden staat. (In een bijlage worden de hoger vermelde goederen, gebruiker, grootte en ligging opgesomd)

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken en Waterstaat wordt belast met de uitvoering dezes.

Getekend: Willem e.a., S' Gravenhage den 11den july 1822"

Willy De Loose

RAG, Prov. Archief Hollandse periode, Inv.279, Denderhoutem 902/4

Volksvertegenwoordiger Woeste te Heldergem in 1903

In april 1903 werd het vaandel van de Xaverianen plechtig ingehuldigd. Als wij de katholieke Denderbode mogen geloven was er een talrijke menigte opgekomen uit verschillende randgemeenten en *"Aalst was ten minste door 1000 man vertegenwoordigd"* (Sic). De *"achtbare gekozenen Catholieke leden van de Senaat, Volkskamer en Provincie zouden tegenwoordig wezen."* Volgens het artikel was alleen volksvertegenwoordiger Woeste aanwezig aan wie *"eene luidruchtige ovatie gebracht werd."*

De verslaggever pleitte voor meer aanwezigheid van de *"verkozene des volks"*, ze zouden beter herkend worden en het zou de eendracht onder de katholieken versterken en: *"wij zouden in 't arrondissement Aalst de onoverwinnelijke partij zijn"*. De correspondent besloot met een trap aan de Daensisten: *"dat feesten zoals te Heldergem door onze tegenstrevers met eene kwade oog worden aanschouwd getuigt de vloed van gemeene en viswijfachtige beleedigen tegen onzen Woeste die Pie Daens in zijn 'Werkman' uitbraakt. Die zoo snoode als lasterlijke beleedigen zullen onzen Woeste niet schaden, integendeel ze zullen hem in achting bij alle deftige lieden doen aanwinnen daar zij, bij ondervinding weten, dat het de beste vruchten zijn waarop de groene horzels azen."*

Denderbode, 26 april 1903

Willy De Loose

Nog uit Heldergem

De 18de maart 1858 sloeg het noodlot toe voor de familie Jacobus Braeckman, een landbouwersgezin op Oom. Woonhuis en stallen werden door een uitslaande brand volledig verwoest. Dank zij de hulp van vele dorpsgenoten kon hij een nieuwe woning bouwen voor zijn kroost, acht kinderen, waarvan 7 minderjarig. Zijn enige hulp, de oudste zoon Fredericus en *"loteling van deze loopende jare en ingelijfd als Voltigeur bij het 4de Regiment 1ste bataljon in garnizoen tot Gent"* was onmisbaar op het landbouwersbedrijfje, omdat de vader door het voorval *"als krachteloos geworden is"*.

De burgemeester schreef een brief naar de Minister van Oorlog met de vraag om *"onbepaald verlof te willen toestaan om het werk van den landbouw te kunnen doen en zijne droevige ouders, broeders en zusters die door het ongelukkige voorval zoodanig zijn getroffen te komen troosten en hun door zijnen handenarbeid en grooten iever, die hij nog te huis zijnde altijd be- wezen heeft, van eene onvermijdelijke armoede te kunnen redden."*

Roger De Troyer

(RA Ronse, Heldergem Modern, nr 2775)

OVER ADVOKAAT DE BACKER

In aansluiting op het artikel van Edgard Huylebroek in Mededelingen HK nr 4, 1993 nog enkele stukjes proza uit de regionale pers over de merkwaardige figuur van Advocaat en volksvertegenwoordiger Aloïs De Backer uit Denderhoutem.

Na zijn dood was een eerste betrachting van de Daensisten, een grafmonument te plaatsen op het kerkhof.

De katholieke Denderbode van 12 juni 1904 uitte reeds kritiek op dit project.

“Een grafzerk. De groenen hebben eene inschrijving geopend om een zerk te plaatsen op het graf van wijlen Aloïs De Backer. Wij hebben er niets tegen dat zij den persoon verheerlijken willen en de nagedachtenis bewaren van hem die één hunner leiders was. Maar waar tegen wij opkomen is dat die zerk een priem moet zijn in 't hert van zijn tegenstrevers die De Backer gedood hebben, lijk 'De Werkman' schrijft. Indien die zerk een priem moet zijn in 't hert dan behouden de groene chefs hem voor zich zelve. Wie weet er niet dat De Backer door de geneesheren gewaarschuwd werd voor zijn gezondheid en dat hij dringend rust vereiste. En wellicht zou hij aan die raadgevingen hebben geluisterd ware hij niet opgezweept geweest door haatvolle liederen, wier wraakgierigheid en hebzucht geene palen kent. En voorwaar zij zijn het die den priem in 't hert verdienen.”

De nodige fondsen werden verzameld en de grafzerk kwam er. Bij de inhuldiging in 1905 ontstonden er rellen en burgemeester Schouppe mobiliseerde de rijkswacht te paard om de toegang tot het kerkhof te verhinderen.

De herdenking van de 10de sterfdag werd groots opgevat. 'De Wellenaar', (een blad ter verdediging van de belangen der gemeente, dat verscheen als 't pastel!) sensibiliseerde zijn lezers om naar Denderhoutem te gaan.

“Naer Denderhautem

Ja allen naar Denderhautem ter verheelijking van De Backer.

De Backer!.. Wat al herinnering roept de naam ons te binnen. Tien jaren zijn reeds vervlogen sinds de onverbiddelijke dood hem aan onze liefde ontrukte, en nog leeft hij voort, in de herten van het volk, en blijft zijn naam en zijn gedachtenis steeds in eer.

De Backer, immers was een kind des volk. Hij zag met lede oogen zijn arme Vlaamsche broeders, verdrukt, ontmoedigd, en gebogen onder tieranij ongelijken kamp van den weerloozen wroeter, zonder leidsman op de hobbeligen weg voor zijn recht en zijn bestaan, tegen huichelarij en zweetdieven. Ten strijde voor dit volk, ter ontslaving en veredeling, niet gerust vooraleer de kluisters stuk gerukt, kluisters door eene harteloze beulenmaatschappij gesmeed.

En De Backer hield woord en begon zijn veldtocht door gansch Vlaanderland. Zijne machtige meeslepende stem dreunde over de Dendervallei. Hij zweepte ongenadig het onrecht, hij bekampte de oude bekrompen stellingen eener verrotte behoudens-politiek. Hij sprak en toonde aan het volk den weg der redding. Hij goot eenen verkwikkenden balsem op de zielewonden geslagen door onrecht en broedernijd. Het volk ontwaakte uit dien jarenlange sluimer als door eene tooverroede bewogen en volgde met open hart De

Backer's schreden. Hij was met priester Daens de leider en de ziel der volksbeweging. De geestdrift steeg ten top en bij den eersten aanval wierd er een bres geschoten in het ijzersterke Woeste-fort. Van toen af begon de lijdensweg van die edele figuur. Laster en eerroof, met één woord alle helische machten wierden ontketend en het kloeke gestel van dien weldoener der menscheid was niet bestand tegen de schaamteloze aanvallen dier roofgieren. Hij viel tien jaren geleden den dag voor zijne herkiezing als slachtoffer der heilige volkszaak.

En 't is zondag 28 juni dat het dankbare volk De Backer's verheerlijking zal vieren, den plechtigen eed van getrouwheid zal vernieuwen aan de graf-tombe, waaronder de stoffelijke overblijfsels rusten van hem, die alles ten offer gaf voor het volkswelzijn. En daarom ook brengt 'De Wellenaar' die een kind is van De Backer, immers 't is zijne leer die hij verkondigt, zijne gedachten die hij vertolkt en doet voortleven, hierom zeg ik, brengt 'De Wellenaar' in stilte eene dankbare

hulde aan dien grooten denker, dien man die wij zoo dikwijls ons dorp zagen doorkruisen en ieders raadsman en menschevriend was, en zegt aan alle zijne parochianen zonder onderscheid: Zondag allen naar Denderhautem!

(De maatschappij 'Kunst en Eendracht' vergadert, zondag 28 juni om 1 ure stipt in 't lokaal op den steenweg. Vertrek om 1u1/2 zeer stipt met vaandel en rouwkroon. Langs 't Dorp en de Wildebeek naar Denderhautem. Elk weze op post!)"

In 1924 werd het 20-jarig afsterven gevierd met een De Backercantate. De tekst was van L. Van Opdenbosch en de muziek van onderwijzer G. Meganck. (tekst zie Med. HK, nr 3, 1993)

(Louis De Troyer, voorzitter van de Heemkundige Kring van Welle, bezorgde ons een artikel uit 'De Wellenaar' van 28 juni 1914.

Willy De Loose

Aanvraag voor kareeloven te Heldergerm

Op 19 juni 1842 vroeg Jan Baptiste Cobbaut, landbouwer en hergergier, de toelating tot de installatie van een kareelsteenoven op de wijk Staveldeken te Heldergerm. Hij beloofde hem te plaatsen op "minstens 8 meters van den boord van den Provincialen weg, lijdende van Aelst naar Geraardsbergen."

Vorige eigenaars:

Volgens het Kadaster van 1834 was perceel 698 (Ninovsche watervalle) eigendom van Marquis de Rhodes. De grootte was 1 bundel 48 roeden en 80 ellen.

In 1857 vermeldde Poppe De Swaef Maria-Josepha als eigenares.

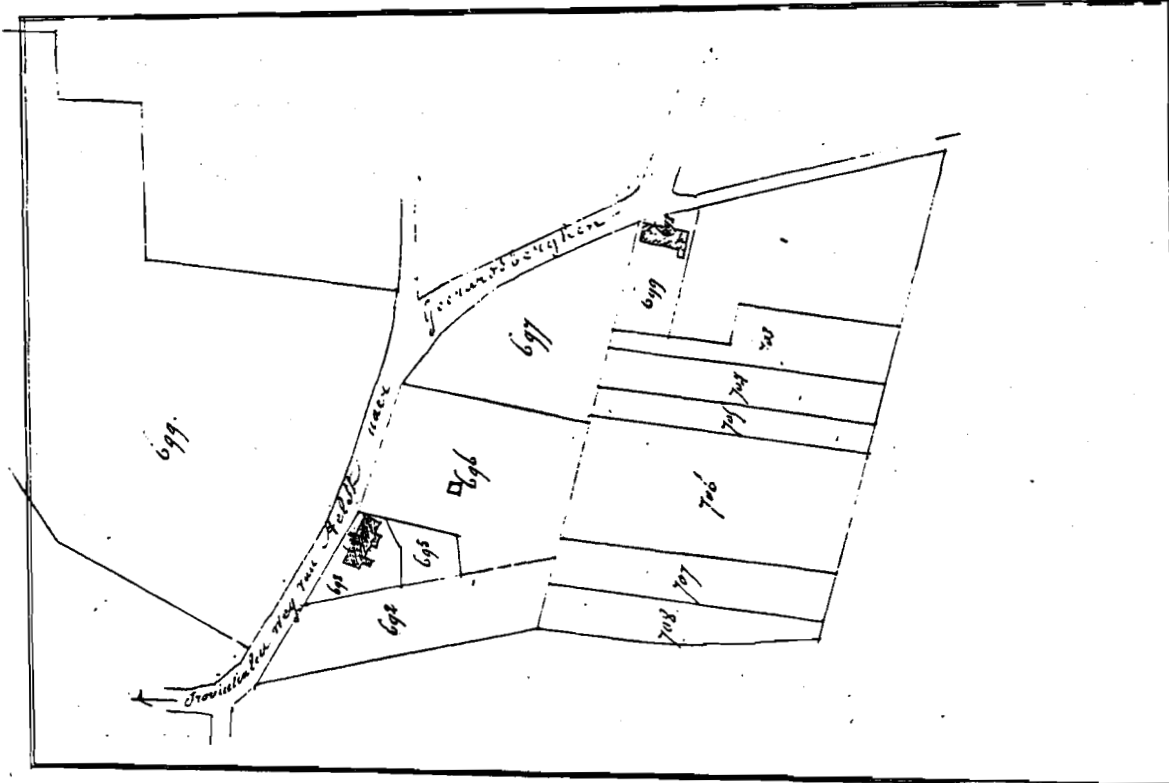
Het perceel 699 (Ninovesche watervalle) 5 bunder 67 roeden en 30 ellen groot was in 1834 eigendom van Marquis de Rhodes in 1857 eigendom van De Swaef Dorothea.

Het perceel lag aan de steenweg Aalst-Geraardsbergen tussen de eigendom van Willy Pevernagie en de garage Moreels.

Ter verduidelijking werd een situatieplan aangehecht.

Roger De Troyer en Willy De Loose

RAG, Prov. Bestuur O.-Vl. Nr. 2175

1857

Landreghen

Geenys.

692	Land	De Maesden Donatus
693	Boomgaard	Colbart Joannes Baptiste
694	tuyn	den Zilver
695	tuyn	den Zilver
696	Land	den Zilver
697	Land	Stads alwaer den Kerckmeesteren geplaccht zal worden
698	tuyn	De Braete Peter Francis
699	tuyn	den Zilver
700	Land	Myersden Theodorus
701	?	Cardant Francis
702	?	Debraut Jan Baptiste
703	?	den Zilver
704	?	Maedaert Josephus
705	?	Boon Judoens
706	?	De Rhodes Marquis
707	?	
708	?	
699	?	

Voorwaerachtig verklaert door ons
Burgemeester der gemeente Helderghen
te Helderghen den 2 Dinsdag 1857
De Burgemeester.

P. Scheerlinck

PRIJS

• Bij intekening: 1.300 BEF

Opgelet :

- Intekenen kan tot uiterlijk 1 oktober '99. (Intekenaars worden vermeld in het boek)
- Gebruik onderstaand intekenformulier
- U betaalt op rekeningnummer: 035-3264054-45 Heemkundige Kring Haaltert of contant in het kantoor ALSK-Kerksken, Driehoekstraat 40, met afgifte van het intekenformulier
- Indien u het boek wenst via de post betaalt u extra 150 BEF verzendingskosten.

• Boekhandelprijs: 1.500 BEF

Zolang de voorraad strekt, zal het boek te koop zijn in de plaatselijke boekhandels Gees en Scheerlinck.

Info : Tel. 053/83.08.81 en 053/83.60.15 Fax 053/83.59.50

E-mail : heemkringhaaltert@altavista.net

Op te sturen of te bezorgen aan:

Heemkundige Kring - Diepeweg 15 - 9450 Haaltert

Intekenformulier (invullen in drukletters)

Voornaam :

Naam :

Straat :

Postcode : Gemeente:

Telefoon : /

tekent in op.....exemplaren van het boek "Kerksken, de wereld in een dorp"

Contante betaling

Per overschrijving

Zal het boek afhalen tijdens de Davidsfonds tentoonstelling (zaal Korlick, Dorp Kerksken)
van 30/10 tot 1/11/1999 (van 14 tot 20 uur)

Wenst het boek toegezonden te krijgen en betaalt extra 150 BEF verzendingskosten.

Wenst volgende naam in het boek :

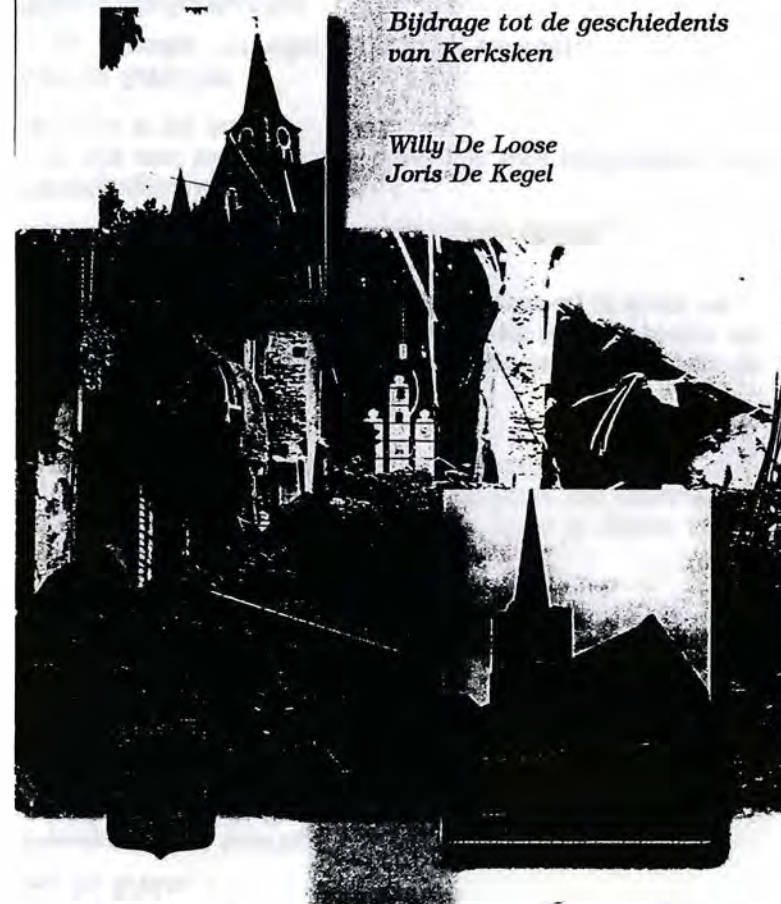
.....

Heemkundige Kring Haaltert

Kerksken, de wereld in een dorp

*Bijdrage tot de geschiedenis
van Kerksken*

*Willy De Loose
Joris De Kegel*

Retro Kerksken

KERKSSEN, DE WERELD IN EEN DORP

*Een bijdrage tot de geschiedenis van Kerksken.
Uitgave van de Heemkundige Kring Haaltert*

Na maanden van intense arbeid door een schare medewerkers is het eindelijk zover: het boek over Kerksken is zo goed als klaar. Als inwoner, ex-inwoner, randbewoner, of gewoon als belangstellende, vindt u in de diverse facetten van de geschiedenis van Kerksken een massa interessante gegevens. Er is de historische waarde in de eerste plaats. Maar ook de emotionele herkenbaarheid. Het zijn immers mensen die geschiedenis maken.

Mensen van bij ons. Is de geschiedenis van een dorp niet de geschiedenis van een land? En biedt de geschiedenis van een dorp niet een blik op de wereld?

Mogelijkheid tot intekening

Officieel wordt het boek voorgesteld eind oktober 1999.

Maar u kan nu reeds intekenen; aan voordeelprijs. Intekenaars worden vermeld in het boek. De praktische werkwijze vindt u in deze folder.

Gewoon aanschaffen kan natuurlijk ook:

Tijdens de retrospectieve tentoonstelling van het Davidsfonds Kerksken in zaal Korlick (30, 31 oktober, 1 november 1999)

In de plaatselijke boekhandels, vanaf 2 november 1999

Uitvoering

Formaat 25x17cm - 400 bladzijden

Papier : maco mat 135 gr - gekartonneerde kaft met linnen band

Garengenaaid

Talrijke illustraties

Inhoud

Kerksken in het feodale stelsel - de heerlijkheid "De Wauterinck"

...over de leenhoeve "De Wauterinck", het Land van Rotselaar", de vroege geschiedenis van Kerksken...

Toponymie met kaarten

...Landlede, Den Berg, D'Helle, De Claretten..., hun ligging en betekenis...

Kerkelijke geschiedenis

...pastoor met een 40-jarige carrière: Van Hoeymissen zal het geweten hebben...
...een mirakel te Kerksken en van de kerk die nooit werd gebouwd...

Politieke situatie

...conflict kerk en staat, de katholieken tegen de rest, stenen voor de socialisten...
...geweerschoten bij een verkiezing...

Sociale en economische evolutie

...de hongersnood, de uitwijking naar de nieuwe wereld, de opkomst van het Daensisme, de grote oorlogen, de eerste telefoon: hoe hebben onze mensen dit alles ervaren? Wat verdiende een pastoor aan de mis en hoeveel dagwont was de burgemeester rijk?...

Onderwijs

...de schoolstrijd onder de eerste liberale regering, maar dan op zijn Kerkskens. Van meester Blom en zijn collega's en de perikelen van een school die er maar niet kwam. Het onderwijs vanaf het prille begin. Toen de meester nog de meester was...

Merkwaardige figuren

...het rijk van de schilder, volksfiguren, politiciers, een uitvinder,...

Verenigingsleven

...de rozen onzer lente, over fanfares, toneelbonden, koren, jeugdbewegingen, voetbal, kaatsen en nog veel meer...

Dorstig Kerksken

...van "t Spoelken" tot "Tasken" een resem van dorstlessers...

Bibliografie-Intekenlijst

OPNIEUW VERKRIJGBAAR

"Gezinsreconstructie van Kerksken"

(bewerking: John Scheerinck)

HERWERKTE UITGAVE !!